ACTIO REDHIBITORIA U AESTIMATORIA

PERJODU TA' DEKADENZA

ART 1431 – KAP 16

IL-PRIM' AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. RAYMOND C. PACE LL.D.

Seduta ta' nhar l-Erbgha 12 ta' Dicembru, 2001

Kawza Numru: 19
Citazzjoni Numru:1175/95/RCP

Pierre Ciantar

vs

Mario Xuereb ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' UCIM Co. Limited u, okkorrendo, Avukat Dottor Andrew Muscat ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' Meridian Enterprises Limited u b'nota tad-29 ta' Settembru 1995 Alfred Formosa ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta'

UCIM Co. Limited assuma l-atti tal-kawza minflok Mario Xuereb nomine.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-attur xtara karozza Hyundai Lantra numru O-7070 minghand il-konvenuti nomine, li giet ikkonsenjata lilu fil-21 ta' Ottubru 1992.

Illi din il-karozza ghandha difetti, liema difetti l-attur attira l-attenzjoni tal-konvenuti nomine ghalihom minnufih.

Illi l-imsemmija karozza ddahhlet hafna drabi ghat-tiswija ta' dawn id-difetti fil-garage tal-konvenuti nomine, izda l-‘*mechanics*' taghhom ma rnexxielhomx isibu rimedju ghad-difetti li ghandha.

Illi, b’danakollu, id-difetti ghadhom hemm, kif jirrizulta mic-Certifikat hawn anness u mmarkat Dok. "X", avolja l-konvenuti ma jirrikonoxxux li l-karozza fiha difetti.

Illi l-attur gustament jippretendi li l-karozza li xtara ghandha tkun gdida u mhux wahda difettuza u li m’ghandhiex il-kwalita` tajba miftehma.

Illi l-venditur huwa obbligat jiggarantixxi l-kwalita` tajba tal-haga mibjugha u jizgura li din tkun hielsa minn difetti, izda l-konvenuti naqsu mill-obbligi taghhom, u, ghalkemm ippruvaw hafna drabi jsibu rimedji ghad-difetti, ma rnexxielhomx.

Illi l-konvenuti nomine gew imsejha kemm-il darba biex jirrimedjaw is-sitwazzjoni, izda qeghdin sahansitra jirrifjutaw li ssir laqgha ma' wiehed mid-diretturi dwar il-problema.

Illi l-attur iddepozita fir-Registru tal-Qorti tal-Kummerc, permezz ta' Cedola numru 146/95 tat-23 ta' Gunju 1995, is-somma ta' Lm525 rapprezentanti l-import ta' hames (5) kambjali ta' Lm105 il-wahda li ghalqu bejn Frar u Gunju 1995, u ser ikompli jiddepozita l-import tal-kambjali kollha li fadal, sabiex il-flus jibqghu mizmuma sakemm ikun hemm sentenza finali.

L-istess attur talab li l-konvenuti jghidu ghaliex, ghar-ragunijiet premessi, din il-Qorti m'ghandhiex:

1. Tiddikjara li l-attur ghandu dritt ghal karozza gdida Hyundai Lantra, hielsa minn difetti, prevja d-dikjarazzjoni li l-karozza mibjugha lilu hija difettuza.

2. Tikkundanna lill-konvenuti nomine jikkonsenjaw lill-attur karozza gdida Hyundai Lantra, hielsa minn difetti, minghajr ebda zidiet fil-prezz jew tibdil fil-kondizzjonijiet.

Bl-ispejjez, inkluzi dawk ta' kontra l-konvenuti nomine, li huma ngunti ghas-subizzjoni.

B'rizerva ta' kull azzjoni ohra spettanti lill-attur, inkluza dik ghad-danni, fl-eventwalita` li l-karozza numru O-7070 tieqaf tahdem u l-attur ikun kostrett johrog karozza tal-kiri sakemm tigi mibdula dik ikkonsenjata lilu.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 4 *et sequitur* tal-process;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ta' l-Avukat Andrew Muscat noe a fol. 11 tal-process fejn gie eccepit:-

1. Illi in linea preliminari, l-azzjoni attrici saret tardivament u mhux fiz-zmien stipulat mill-ligi *ai termini* tal-artikolu 1431 tal-Kodici Civili (Kap 16).

2. Illi fit-tieni lok u minghajr pregudizzju, ir-rimedju tal-attur fil-kaz li jipprova l-allegat difett mohbi fil-karozza mibjugha, huwa dak biss li jew jitlob lura ir-refussjoni tal-prezz billi jirritorna l-karozza, jew li jitlob tnaqqis fil-prezz. Ma jistax jitlob li jinghata karozza gdida, bhal ma qed jaghmel, u ghalhekk din it-talba u t-talbiet l-ohra konsegwenzjali ghaliha ghandhom jigu michuda.

3. Illi fit-tielet lok u minghajr pregudizzju, l-azzjoni ma tista' qatt tigi avvanzata u akkolta ghaliex l-attur baqa'

jzomm il-karozza mibjugha u b'hekk irrinunzja ghat-talbiet minnu avvanzati.

4. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost u fil-meritu it-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt billi l-karozza ikkonsenjata mis-socjeta` konvenuta lill-attur kienet hielsa minn kull difett u tal-kwalita pattwita u maghzula mill-istess attur. Ghalhekk it-talbiet attrici ghandhom jigu michuda bl-ispejjes kontra l-attur.

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenut noe a fol.12 tal-process;

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ta' Alfred Formosa noe a fol.14 tal-process fejn eccepixxa:-

1. Illi in linea preliminari is-socjeta` konvenuta UCIM Co Limited mhix il-legittimu kontradittur stante illi ma kienitx hi li bieghet lill-attur il-karozza Hyundai Lantra numru O-7070.

2. Illi fit-tieni lok u minghajr pregudizzju, l-azzjoni attrici saret tardivament u mhux fiz-zmien stipulat mill-ligi *ai termini* tal-artikolu 1431 tal-Kodici Civili (Kap 16).

3. Illi fit-tielet lok u minghajr pregudizzju, ir-rimedju tal-attur fil-kaz li jipprova l-allegat difett mohbi fil-karozza, jew li jitlob tnaqqis fil-prezz. Ma jistax jitlob li jinghata karozza gdida, bhal ma qed jaghmel, u ghalhekk din it-talba u t-

talbiet l-ohra konsegwenzjali ghaliha ghandhom jigu michuda.

4. Illi fir-raba' lok u minghajr pregudizzju, l-azzjoni attrici ma tista' qatt tigi avvanzata w akkolta ghaliex l-attur baqa' jzomm il-karozza mibjugha u b'hekk irrinunzja ghat-talbiet minnu avvanzati.

5. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost u fil-meritu t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt billi l-karozza *de quo* kienet hielsa minn kull difett u ta' kwalita tajba. Ghalhekk it-talbiet attrici ghandhom jigu michuda bl-ispejjes kontra l-attur.

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni tal-istess konvenut noe a fol.15 tal-process;

Rat il-verbali tad-9 ta' Frar,1996; tal-21 ta' Gunju,1996 fejn xehed l-attur in subizzjoni dwar l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni; tal-31 ta' Jannar, 1997; u tat-8 ta' Ottubru, 1997;

Rat in-nota tal-attur li permezz taghha esebixxa l-affidavit tieghu;

Rat il-verbali tal-10 ta' Dicembru, 1997; tas-6 ta' Mejju, 1998 fejn xehed l-attur in kontro-ezami; tad-19 ta' Gunju,

1998; u tal-5 ta' Frar, 1999 fejn Dr. Tonio Azzopardi ghall-attur iddikjara li m'ghandux provi aktar;

Rat in-nota tas-socjeta' konvenuta li permezz taghha esebiet xhieda ta' Emanuel Micallef limitament dwar l-ewwel eccezzjoni;

Rat il-verbali tal-31 ta' Mejju, 1999; tad-19 ta' Jannar, 2000; tat-8 ta' Mejju, 2000; tad-9 ta' Ottubru,2000; tas-16 ta' Novembru,2000; tal-15 ta' Marzu,2001 fejn inghata digriet tal-affidavits ghall-konvenut; tal-11 ta' Lulju, 2001 fejn il-konvenuti u difensur taghhom imsejha tlett darbiet baqghu ma dehrux. Dr. Azzopardi ddikjara li m'ghandux kontro-ezami x'jaghmel lix-xhieda prodotti bl-affidavit. Il-kawza giet differita ghas-sentenza dwar l-ewwel eccezzjoni tal-konvenuti Meridian Enterprises Limited ghat-12 ta' Dicembru, 2001.

Rat in-nota tal-partijiet kollha fil-kawza tal-4 ta' Dicembru 2001 fejn il-partijiet qablu li s-sentenza ghandha tinghata kemm dwar l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta Meridian Enterprises Limited kif ukoll dwar it-tieni eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta l-ohra U.C.I.M. Co Limited stante li z-zewg eccezzjonijiet qed jeccepixxu l-preskrizzjoni identika *ai termini* tal-artikolu 1431 tal-Kap 16.

Rat id-digriet ta' din il-Qorti tal-5 ta' Dicembru 2001 fejn il-Qorti laqghet it-talba tal-istess partijiet u halliet il-kawza ghas-sentenza kemm fuq l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta`

konvenuta Meridian Enterprises Limited kif ukoll fuq it-tieni eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta U.C.I.M. Co Ltd dwar il-preskrizzjoni abbazi tal-artikolu 1431 tal-Kap 16.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Illi din is-sentenza hija limitata purament ghall-ewwel eccezzjoni tal-Avukat Andrew Muscat ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' Meridian Enterprises Limited u dwar it-tieni eccezzjoni tas-socjeta` U.C.I.M. Co Ltd fejn eccepew:-

"Illi in linea preliminari, l-azzjoni attrici saret tardivament u mhux fiz-zmien stipulat mill-ligi ai termini tal-artikolu 1431 tal-Kodici Civili (Kap 16)."

Illi l-kawza odjerna titratta dwar bejgh ta' karozza li l-attur xtara minghand il-konvenuti nomine, li giet konsenjata lilu fil-21 ta' Ottubru, 1992. Huwa qed jallega li tali karozza fiha difetti, ghall-liema difetti attira l-attenzjoni tal-konvenut nomine minnufih. Din il-karozza ddahlet hafna drabi ghat-tiswija ta' dawn id-difetti fil-*garage* tal-konvenuti noe, izda l-"*mechanics*" taghhom ma rnexxielhomx isibu rimedju ghad-difetti. Illi pero' allegatament dawn id-difetti ghadhom

hemm kif jirrizulta mic-certifikat tal-Ing. Pierre Ciantar. L-attur min-naha tieghu qed jippretendi li l-karozza li xtara ghandha tkun gdida u mhux wahda difettuza u li m'ghandhiex il-kwalita' tajba miftehma. Illi ghalkemm il-konvenuti noe gew imsejha kemm-il darba biex jirrimedjaw is-sitwazzjoni izda huma rrifjutaw li ssir laqgha ma' wiehed mid-diretturi dwar il-problema.

Illi preliminarjament il-konvenut Av. Dottor Andrew Muscat ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' Meridian Enterprises Limited eccepew l-eccezzjoni surriferita.

Illi **l-attur** in subizzjoni xehed illi l-karozza in kwistjoni xtraha u giet konsenjata lilu fil-21 ta' Ottubru, 1992. Huwa qal illi ftit granet wara li xtraha nduna illi meta kien jipprova iqabbadha ma kienitx taqbadlu. Huwa elenka diversi difetti ohra u qal illi kien gibed l-attenzjoni tal-konvenuti ghal tali difetti qabel ma kien sar l-ewwel *service* fil-karozza. Ma kienx jaf jippreciza d-data ta' meta sar l-ewwel *service*, pero' probabilment kien f'terminu ta' gimghat wara illi kien xtraha peress illi l-karozza riedet taghmel 1000 kilometru. Dan sar f'Jannar, 1993. Huma kienu qalulu li dawn id-difetti kienu se jarawhom waqt is-*service*. Huwa semma' wkoll li wara dan kien semmielhom difett aktar gravi li kien jirrigwarda l-*isteering*. Huwa ma kienx jaf id-dati ta' meta kien ikellem lis-socjeta' konvenuta peress li m'ghandux ir-*records* taghhom u s-socjeta' konvenuta ma kienitx taghthomlu.

Illi fl-affidavit tieghu huwa semma d-diversi difetti li bdew jirrizultaw fil-karozza u li kienu jeffettwaw l-"*overall performance*" tal-vettura. Erba' difetti msemmija gew sussegwentement imsewwija. Huwa qal illi kien talab lill-*Garage Manager* biex jiffissa laqgha ma' espert tal-Hyundai matul iz-zjara tieghu f'Malta, u dan biex il-vettura tigi spezzjonata minn espert u biex issir it-tiswija mehtiega tad-difetti kollha li kellha.Izda dan infurmah li r-rapprezentanti tal-Hyundai kienu qed jirrifjutaw li jiltaqghu mal-klijenti Maltin, u infurmah li l-karozza tieghu ma kellha l-ebda difetti.

S'hawnhekk kienu diga' ghaddew xi tmintax-il xahar mindu kien xtara l-karozza. Meta ra li ma kien wasal imkien mar ikellem lill-*General Manager* tal-kumpanija, Mario Xuereb.Izda minkejja t-tentattivi dan baqa' qatt ma ltaqa' mieghu.Kwindi permezz ta' l-avukat tieghu kitbilhom sabiex issir laqgha mad-dirigenti tal-kumpanija, izda l-kumpanija ma tatx widen ghal dan u rrifjutat li jiltaqghu ghax baqghet dejjem issostni li l-karozza tieghu ma kellhiex difetti u li ma kellux ragun skond il-ligi. Hu kompla li l-kawza fetahha meta ma ra l-ebda possibilita' ohra biex isib rimedju ghas-sitwazzjoni li sab ruhu fiha. Fil-frattemp zviluppaw difetti ohrajn. Inoltre' l-attur qal illi l-karoza kienet ilha sena u nofs – minn Awissu 1995 – wieqfa u ma tistax tigi misjuqa minhabba li l-magna zviluppawlha hsejjes u hsarat godda filwaqt li zviluppaw ukoll hsejjes mekkanici fuq in-naha ta' quddiem. Barra dan, l-"*steering rack*" huwa mhassar, l-"*engine power"* tant sar baxx li l-karozza bilkemm tista' titla'

telgha. Hu qal li l-ahhar darba li mar jixghel il-magna, il-karozza ma setghet tistartja b'xejn. Fl-ahharnett qal illi d-difetti kollha li semma' sehhew kollha waqt li l-karozza kienet ghadha bil-garanzija.

In kontro-ezami qal illi l-karozza kienet kwazi waqfitlu ftit xhur qabel ma skadiet il-garanzija ta' tlett snin. Dana l-fatt gara wara li kien intavola l-kawza fl-24 ta' Awissu, 1995. Huwa qal illi ma kienx kellem lis-socjeta' konvenuta dwar dan l-ilment. Hu qal illi l-karozza ma tistax tigi wzata il-ghaliex ma timxix u ilha wieqfa ghal dawn l-ahhar sentejn bejn wiehed u iehor.

Xehed ukoll **Emanuel Micallef** li hu *Service Manager*. Hu kien responsabbli minn l-*after sales services* tal-kumpanija konvenuta meta l-attur xtara l-karozza in kwistjoni, u esebixxa l-*job cards* relattivi. Huwa elenka fl-affidavit tieghu l-ilmenti tal-attur u d-dati ta' meta hu kien talabhom biex jiccekkjawhomlu. Huwa qal illi sakemm il-karozza in kwistjoni baqghet tiddahhal regolarment ghas-"*service*" taghha gewwa l-garaxx tal-kumpanija konvenuta, l-istess karozza kienet tahdem b'mod tajjeb u regolari u ma kellha xejn li b'xi mod jitqies gravi jew li m'huwiex ordinarju.

Illi l-avukat difensur tal-attur ipprezenta *seduta stante "Condition Report*" li sar minn Cecil Attard li hu persuna teknika datat 17 ta' Marzu, 1995.

Illi l-**artikolu 1431 tal-Kodici Civili, Kap. 16** tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi illi :-

"L-azzjoni redibitoria u l-azzjoni stimatorja jaqghu bil-preskrizzjoni ghal dawk li huma immobbli l-gheluq ta' sena minn dakinhar tal-kuntratt, u ghal dawk li huma hwejjeg mobbli bl-gheluq ta' sitt xhur minn dakinhar tal-kunsinna tal-haga mibjugha.

(2) Izda jekk ma setax ikun li x-xerrej jikxef id-difett li ma jidhirx fil-haga, iz-zminijiet hawn fuq imsemmija tal-preskrizzjoni ma jibdewx ighaddu hlief minn dakinhar li seta' jkun jaf li hu jikxef dak id-difett."

Illi s-sentenza **Carmelo Buttigieg vs Eucharist Zammit** (Cit. Nru: 720/85 deciza 7/10/1997), il-Qorti tal-Appell ghamlet referenza ghal bosta sentenzi rigwardanti l-mertu tal-vertenza odjerna. Intqal hekk :-

"Issa hu stabbilit illi l-gurisprudenza nostrana hi tista' tghid konkordi li dan it-terminu hu wiehed ta' dekadenza u mhux ta' preskrizzjoni anke jekk l-artikolu rilevanti fuq citat jikkwalifikah bhala perjodu ta' preskrizzjoni. Id-dekadenza dalla prescrizione differisce tuttavia per la specifica funzione che assolve la quale consiste nel limitare entro un breve e talvolta brevissimo tempo lo stato d'incertezza delle situazioni giuridiche….

Per questa sua specifica funzione la decadenza non ammette ne interruzione, ne di regola, sospensione….Essa non puo' essere impedita se non dal compimento dell'atto…

La ragione per la quale determinati diritti sono sottoposti a decadenza, anziche a prescrizione, e' solo nella valutazione legislativa di limitare, in certi casi, ad un tempo assai, breve l'incertezza delle situazioni giuridiche senza ammettere- qui sta la differenza fra decadenza e prescrizioni brevi-ne interruzione ne, di regola sospensione.(Diritto Privato-9na ediz.- Francesco Galgano,1996,pp.990 et seq.)"

Inoltre' inghad illi:-

*"It-terminu msemmi fl-***artikolu 1431(2) tal-Kodici Civili** *biex ix-xerrej ikun jista' jgib il quddiem l-azzjoni tieghu jibda jiddekorri minn dakinhar li seta' jkun li hu jikxef dan id-difett. Dan it-terminu hu terminu ta' dekadenza u ghalhekk huwa perentorju (Ara Camilleri vs Calascione noe, Vol.XXXVIII.iii.723; Edward Fenech vs Gaetano Spiteri, deciza mill-Qorti tal-Appell fl-4 ta' Lulju, 1990)."*

L-Onorabbli Qorti tal-Appell kompliet tghid li :-

"Certament hu stabbilit illi tali terminu ma jistax jigi interrott perjodu preskrittiv. Infatti wiehed ma jistax, fil-fehma ta' din il-Qorti, iqis li hemm interruzzjoni tat-terminu fis-sens veru u

*proprju tal-kelma, imma pjuttost ir-<u>rikonoxximent</u> da parti tal-venditur ta' l-ezistenza tad-difetti mohbija u bl-<u>obbligazzjoni</u> espressa jew tacita li jirrimedja ghalih. Li jfisser illi l-azzjoni tal-kompratur tigi salvata u tibqa' esperibbli bhala effett ta' din l-obligazzjoni u mhux ta' l-interruzzjoni tal-perjodu ta' dekadenza li jkun qed jiddekorri. Huwa r-<u>rikonoxximent</u> tad-difett u tar-responsabbilita' da parti tal-venditur li jsalva l-azzjoni tal-kompratur u mhux l-interruzzjoni unilaterali da parti tal-kompratur tal-perjodu estintiv ta' l-azzjoni. Jekk ix-xerrej jirrikonoxxi d-difetti u jirrikonoxxi r-responsabbilita' tieghu ghalih, iz-zmien ta' sena (jew xahar-**illum sitt xhur**)stabbilit mil-ligi, jibda jghaddi minn dakinhar li jsir tali rikonoxximent (Vol.XXII.iii.p.79)(Galea vs Calleja, Kummerc, 8/01/1965)."*

"Biex il-kompratur jista' jsostni l-azzjoni tieghu proposta wara d-dekors ta' zmien jehtieglu jipprova li huwa, <u>fi zmien utili</u> informa lill-venditur bil-vizzju tal-haga u dan, f'dan iz-zmien, ipprometta li jiehu l-haga lura jew almenu irrikonoxxa jew ma kkontrastax l-ezistenza tal-vizzju. Ir-rikonoxximent tal-vizzju da parti tal-venditur biex jissospendi d-dekadenza <u>irid ikun car, formali, esplicitu u inkondizzjonat</u> (Vol. XXXVIII.iii.723).(Fenech vs Spiteri, Appell, 4 ta' Lulju, 1990)."

L-istess Qorti rreferiet ghall-kaz iehor fejn intqal :

"Id-denunzja tal-vizzju lill-venditur, anke ufficcjalment, ma tiswix biex izzomm l-azzjoni, u lanqas ma jiswew it-trattativi

li, waqt li jkun ghaddej iz-zmien, ikunu bdew bejn il-kontraenti biex jirrisolvu d-diffikultajiet li jkunu graw, ammenoche bhala effett u fil-kor ta' l-istess trattativi l-venditur ma jkunx spicca biex irrikonoxxa w ammetta l-ezistenza tal-vizzju u l-konsegwenzjali legittimita' tar-reklam u akkonsentixxa, per ezempju, li jiehu lura l-haga jew jaghmlilha rireparazzjonijiet okkorrenti. (Vol.XLI.iii.776). U gie wkoll deciz illi <biex l-azzjoni redibitorja tigi ritenuta ezercitata fi zmien utili> f'kaz tal-konfessjoni tal-venditur dwar l-ezistenza u pre-ezistenza tal-vizzju, jehtieg li dik il-konfessjoni tkun giet ottenuta mill-kompratur <nel termine> u cioe' fi zmien tax-xahar (f'dan il-kaz) li fih kellu jagixxi l-attur (Camilleri vs Calascione, deciza mill-Qorti tal-Kummerc fid-29 ta' Ottubru, 1954)."

Illi rigward it-tieni sub-artikolu ta' l-artikolu 1431 tal-Kap. 16 il-Qorti tal-Appell ikkummentat :-

"Inoltre' din il-Qorti hi ta' l-opinjoni li bil-kliem tat-tieni subartikolu fuq imsemmi, indikanti d-dies a quo tad-dekorrenza ta' terminu ta' xahar (illum sitt xhur) stabbilit mill-ligi, cioe' il-kliem <minn dakinhar li seta' jkun li hu jikxef id-difett> ghandhom ikunu interpretati fis-sens li d-dies scientiae ma hux dak li fih tigi notata jew riskontratta l-irregolarita` fil-funzjonament, imma huwa dak li jigi accertat id-difett. Dan hu partikolarment il-kaz fil-bejgh ta' ingenji jew apparati ta' struttura delikata u teknikament komplikata, bhal ma huma washing machine, refrigerators etc.,li llum il-gurnata saru ta' uzu domestiku komuni. M'huwiex logiku li

wiehed jirritjeni li malli x-xerrej jirriskontra xi rregolarita' funzjonalment jikkonkludi li din l-irregolarita' hi difett li qed jirrendi l-apparat minnu mixtri mhux tajjeb ghall-uzu mahsub, u li fil-pront jistitwixxi azzjoni, imma jidher aktar logiku li jinghad f'kaz simili, stante l-possibilta' li si tratta mhux ta' veru difett imma ta' semplici rregolarita' facilment reparabbli, ix-xerrej jirrikorri lill-bejjiegh biex dan sia pure taht il-garanzija li soltu tigi rilaxxjata ma' bejgh ta' attrezzi simili jipprovdi ghar-riparazzjoni."(Vol.XLVII.i.556).

Dan ma jfissirx pero' li x-xerrej jista' jibqa' inattiv anke meta d-difett ikun gie kjarament stabbilit. Id-dies scientiae hu dak li fih jigi definnitavament accertat id-difetti. B'dana kollu hemm zgur punt fiz-zmien li fih l-izvilupp progressiv ta' vizzju jista' jinghad li jkun lahaq kumulattiv li ghandu ragjonevolment jgharraf lix-xerrej bl-ezistenza tieghu u minn dak il-punt jibda jitqies iz-zmien ta' l-azzjoni jew inazzjoni ta' l-istess xerrej ghall-finijiet ta' l-artikolu 1481 (issa 1431) tal-Kodici Civili" (Emanuele Florian vs Rosario Desira, deciza minn din il-Qorti fid-9 ta' Gunju, 1969)."

Illi meta tali insenjamenti jigu applikati ghall-kaz mertu tal-vertenza odjerna jirrizulta mill-provi prodotti li sa minn ftit wara li l-karozza giet konsejata lill-attur beda jirriskontra xi difetti fiha. Huwa mill-ewwel informa lill-venditur b'dan. Biss qalulu sabiex jistenna l-ewwel *service,* kif fil-fatt ghamel u milli jirrizulta mill-*job card* (Dok.JC 1 a fol.49 tal-process) l-ilmenti kien ghamilhom u gew iccekkjati. Mill-affidavit tal-attur innifsu, kif ukoll mix-xhieda moghtija minnu in

subizzjoni u in kontro-ezami rrizulta li d-difetti allegati mill-attur kienu diversi li mhux kollha rrizultaw fl-istess zmien tant li l-kulmine ntlahaq meta l-karozza mertu tal-vertenza odjerna waqfet kompletament (wara li giet intavolata l-azzjoni odjerna). Illi m'hemm l-ebda dubju li l-attur dahhal il-karozza hafna drabi fil-*garage* tal-kumpanija konvenuta ghal ilmenti differenti. Evidentement huwa ma baqax inattiv.

Illi a bazi tal-**artikolu 1431(2)** meta x-xerrej ma setax ikun li jikxef id-difett li ma jidhirx fil-haga, bhal fil-kaz odjern, iz-zmien imsemmi ma jibdhiex jghaddi hlief minn dakinhar li seta' jkun jaf li hu jikxef dak id-difett. Illi rrizulta li s-socjeta' konvenuta bl-ebda mod qatt ma rrikonoxxiet tali difetti, u sahansitra rrifjutat b'mod kategoriku li tigi ffissata laqgha ma' l-espert ta' barra u fin-nuqqas mal-*General Manager* tal-kumpanija. Anzi fl-affidavit tieghu, Emanuel Micallef qal *"Inzid nghid illi sakemm il-karozza in kwistjoni baqghet tiddahhal regolarment ghas-service taghha gewwa l-garaxx tal-kumpanija konvenuta, l-istess karozza kienet tahdem b'mod tajjeb u regolari u ma kellha xejn li b'xi mod jista' jitqies gravi jew li m'huwiex ordinarju."*

Illi skond is-sentenza fuq citata "id-*dies scientiae*" huwa dak li fih jigi accertat id-difett. Illi karozza zgur li taqa' taht dak li l-Onorabbli Qorti tal-Appell tikkwalifika bhala bejgh ta' ingenji jew apparati ta' struttura delikata u teknikament komplikata. Huwa ghalhekk illogiku li wiehed kif jinduna b'xi irregolarita' funzjonalment jikkonkludi li dan id-difett

jirrendi l-apparat minnu mixtri mhux tajjeb ghall-uzu mahsub, u fil-pront jistitwixxi azzjoni.

Illi tenut kont tac-cirkostanzi kollha tal-kaz hija l-opinjoni ta' din il-Qorti li l-attur ma hax hsieb il-karozza tieghu b'dan li dam wisq biex jikkonstata jekk l-allegati nuqqasijiet fil-karozza tieghu kienux jammontaw ghall-difetti vera proprja li jintitolawh jibda jew jinizja l-azzjoni odjerna. Anzi hija l-fehma ta' din il-Qorti li l-allegati difetti setghu jigu accertati effettivament ferm qabel ma nhareg ir-rapport tat-tekniku Cecil Attard datat 17 ta' Marzu, 1995.

Illi dan huwa kkonfermat mill-fatt li mill-provi prodotti s-socjeta` konvenuta tramite l-impjegati taghha qatt ma rrikonoxxiet li kien hemm difett jew difetti fl-istess karozza u ghalhekk fin-nuqqas ta' tali konfessjoni tal-venditur dwar l-ezistenza u l-pre-ezistenza tal-vizzju tali trattativi li saru bejn l-istess attur u l-venditur ma jiswewx sabiex iwaqqfu t-terminu li fih tigi istitwita l-azzjoni (**'Camilleri vs Calasione'** – Kummerc 29 ta' Ottubru, 1994).

Illi kif inghad fis-sentenza "**Emanuele Florian vs Rosario Desira**" (Appell 9 ta' Gunju, 1969) il-fatt li x-xerrej mhux tenut li jagixxi gudizzjarjament immedjatament wara li jiskontra xi irregolarita ghaliex tali rregolarita tista' ma tkunx tammonta ghal difett li jirrendi l-apparat minnu mhux tajjeb ghall-uzu mahsub min-naha l-ohra "*dan ma jfissirx pero` li x-xerrej jista' jibqa' inattiv meta dan id-difett ikun gie kjarament stabbilit, id-dies scientiae hu dak li jigi*

*defenittivament accertat id-difetti. B'dan kollu hemm zgur punt fiz-zmien li fih l-izvillup progressiv ta' vizzju jista' jinghad li jkun lahaq effett kumulattiv li ghandu ragonevolment jgharraf lix-xerrej bl-ezistenza tieghu u minn dak il-punt jibda jitqies iz-zmien ta' azzjoni jew inazzjoni tal-istess xerrej ghall-finijiet tal-**Artikolu 1431** tal-Kodici Civili* ".

Illi fis-sentenza "Edward Fenech et noe vs Gaetano Spiteri" (App 4 ta' Lulju, 1990) gie riaffermat li "*il-Qorti ma tistax tirrespingi l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni li jirrizulta abbondantament li wisq aktar minn sena kienet ghaddiet, kemm id-data tal-kuntratt kemm id-data ta' meta x-xerrej seta' jikxef id-difett li ma kienx jidher dak in-nhar tal-kuntratt. Dak il-mument ma jistax jintrabat mad-data tar-rapport tal-Perit Muscat Azzopardi izda minn dik id-data meta x-xerrej seta' 'ictu oculi' jara d-difett jizvilluppa u jizdied"*. ... ... "*Dan iffisser li l-atturi minn xi Novembru 1979 ghad li huma ndundaw li kien hemm id-difett lamentat fil-madum qaghdu inerti sa Novembru 1983 meta fl-ahhar qabdu lill-Perit Muscat Azzopardi biex jindaga dwaru*".

Illi abbazi tal-premess hija l-opinjoni ta' din il-Qorti li ghalkemm fil-ligi nostrali m'hemmx bzonn li fil-mument tal-bejgh ix-xerrej ikollu mieghu espert tekniku jew l-ghajnuna ta' espert fil-materja dwar l-oggett li jkun oggett ghax-xiri u dan kif inghad fis-sentenza "**Joseph Sciberras vs Joseph Debattista noe**" (P.A. (NA) 31 ta' Jannar, 2000), min-naha l-ohra meta l-oggett ta' l-ilment ikun baqa' sejjer ghal zmien konsiderevoli u l-attur jillimita ruhu biss sabiex iressaq l-

ilmenti tieghu lill-bejjiegh li min-naha tieghu minghajr ma jirrikonoxxi l-ezistenza ta' tali difett jipprova jirranga jew jitratta dwar l-istess ilment, ix-xerrej ma jistax jillimita ruhu tul dan iz-zmien kollu biss biex jisma' dak li qed jghidlu x-xerrej izda ghandu l-obbligu li jfittex u jikkonstata jekk dak li qed jilmenta minnu hux tassew difett ta' natura latenti jew xort' ohra.

Illi applikati dawn il-principji ghall-kaz in kwistjoni jirrizulta li l-karozza giet ikkonsenjata lill-konvenut fil-21 t'Ottubru 1992, u ghalkemm induna bl-allegati difetti mill-ewwel kien biss fl-ewwel *service* tal-karozza f'Jannar 1993 li l-istess karozza nhadet ghand is-socjeta` konvenuta. Wara dak in-nhar l-istess attur sostna li huwa rriskontra diversi difetti ohra fl-istess karozza li gew ukoll irrangati pero` l-prestazzjoni tal-istess karozza baqghet xorta wahda mhux ottimali u kien biss wara sentejn u nofs li lilu giet ikkonsenjata l-karozza li huwa mar ghand persuna li tifhem sabiex jikkonstata n-natura tal-ilmenti dwar l-istess vettura. Tant hu minnu dan li c-certifikat ex-parte tas-Sur Cecil Attard huwa datat 17 ta' Marzu, 1995 u fl-opinjoni ta' din il-Qorti dan il-perjodu ta' sentejn u sitt xhur mid-data ta' meta giet ikkonsenjata l-karozza lill-attur huwa twil wisq sabiex jinghad li l-attur ma naqasx biex jirrivendika d-drittijiet tieghu taht din l-azzjoni fi zmien utili. Anzi mill-ezami tal-provi fir-rigward ta' dan l-aspett tal-kawza din il-Qorti hija sodisfatta li l-attur m'agixxiex tempestivament sabiex jissalvagwardja d-drittijiet tieghu, anzi wera li kien ferm negligenti peress li la darba huwa baqa' jsostni li d-difetti

minnu lamentati mhux biss ma waqfux izda zdiedu, fl-opinjoni ta' din il-Qorti huwa kellu jagixxi ferm qabel sabiex ikun f'posizzjoni li jaccerta ruhu li kien jezisti difett fl-istess vettura u jigi stabbilit ukoll li tali difett kien jezisti fiz-zmien tal-bejgh. Kif qalet l-Onorabbli Qorti tal-Appell fis-sentenza gia citata "**Carmelo Buttigieg vs Eucharist Zammit et noe**": "*Difett li baqa' kostantament jimmanifesta ruhu fil-karozza ghall-perjodu ta' tlett snin jew izjed* (f'dan il-kaz sentejn u nofs) *independentement milli jekk f'dan iz-zmien dan id-difett kienx aggrava ruhu jew le"* jirrendi lill-attur negligenti stante li ma aggixxiex fit-terminu debitu u rikjest mill-ligi sabiex huwa jikkonstata n-natura tal-ilment minnu vantat fiz-zmien ragonevoli wara li huwa xtara l-istess vettura.

Illi ghalhekk in vista tal-premess din il-Qorti thoss li la darba l-azzjoni giet biss intavolata fl-24 ta' Marzu, 1995 jirrizulta li l-azzjoni giet hekk prezentata wara t-terminu rikjest mill-ligi skond l-**artikolu 1431 tal-Kap 16** u ghalhekk ma saritx fit-terminu ta' sitt xhur rikjest mill-istess artikolu kemm jekk dak it-terminu huwa kkalkulat minn dak in-nhar tal-kunsinna tal-haga mibjugha, kemm jekk tali terminu jigi kkalkulat minn dak in-nhar li seta' jkun jaf li huwa jikxef dak id-difett, u ghalhekk l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni da parte tas-socjeta` konvenuta Meridian Enterprises Limited ghandha tigi milqugha, kif ukoll l-istess ghandha tintlaqa' t-tieni eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta l-ohra U.C.I.M. Co Ltd.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi **tilqa' l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta' konvenuta Meridian Enterprises Limited u t-tieni eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta U.C.I.M. Company Limited** u tiddikjara li l-azzjoni hija preskritta *ai termini* tal-**artikolu 1431 tal-Kap 16** tal-Ligijiet ta' Malta.

Bl-ispejjez kollha kontra l-attur.

Moqrija.

Onor. Imhallef Raymond C. Pace LL.D.
12 ta' Dicembru, 2001.

Josette Demicoli.
Deputat Registratur.
12 ta' Dicembru, 2001.